

การวิเคราะห์การปฏิบัติงานและการสำรวจทักษะที่จำเป็น ของนักบัญชีบริหารในบริษัทขนาดใหญ่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศรัณย์ ชูเกียรติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจิด หาวัตร

ภาควิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บท

คัดย่อ: เพื่อศึกษาถึงกิจกรรมงานที่นักบัญชีบริหารทำ แนวโน้มความสำคัญของงานเหล่านั้น และทักษะ ความรู้ และคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับนักบัญชีผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามขึ้นมาจากการทบทวนวรรณกรรมและการสัมภาษณ์ผู้จัดการฝ่ายบัญชีแล้วส่งไปให้ผู้จัดการฝ่ายบัญชีและพนักงานของบริษัทจำนวน 548 บริษัทและได้รับแบบสอบถามกลับมาจำนวน 147 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 26.8) ผลการวิเคราะห์แสดงว่า งานที่นักบัญชีส่วนใหญ่ทำเกี่ยวข้องกับการเป็นที่ปรึกษาให้แก่หน่วยงานอื่นในองค์กร การให้ความรู้ในด้านบัญชีการเงิน ภาษีอากรแก่หน่วยงานอื่นในองค์กร การวางแผนกลยุทธ์ในระยะยาว การจัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไรจากลูกค้าและสินค้า และการดูแลระบบบัญชีต้นทุน เป็นต้น ส่วนความรู้และทักษะด้านการบัญชี ภาษีอากร และการวิเคราะห์ข้อมูลทางการบัญชียังมีความสำคัญอย่างมากต่อการปฏิบัติงานของนักบัญชีบริหาร แต่ในขณะที่เดียวกันความรู้ทางด้านบริหารธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับวิสัยทัศน์ ความสามารถในการตัดสินใจ การแก้ปัญหา และลดความขัดแย้งมีความจำเป็น ผู้นำ ความมีจริยธรรม และความสามารถให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานอื่นได้รับการยอมรับว่ามีความสำคัญที่ใกล้เคียงกับความรู้และทักษะด้านการบัญชี ยิ่งไปกว่านั้นทักษะและความรู้เหล่านี้เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องใช้ในการทำงานที่มีแนวโน้มว่ามีความสำคัญเพิ่มขึ้นในระยะเวลา 5 ปีข้างหน้าด้วย

บทนำ

ในช่วงระยะเวลา 5-10 ปีที่ผ่านมา งานด้านการบัญชี ทั้งบัญชีการเงินและบัญชีบริหารเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงหลายอย่าง เช่น ความกดดันด้านการแข่งขันในยุคโลกาภิวัตน์ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างขององค์กร การควบรวมกิจการ การร่วมลงทุนจากบริษัทต่างประเทศ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำธุรกรรม เช่น พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และความกดดันด้านการประหยัดต้นทุนและค่าใช้จ่าย เป็นต้น ในส่วนของลักษณะการทำงานด้านบัญชีที่เปลี่ยนไปอย่างเห็นได้ชัด เช่น การปิดบัญชีได้ในระยะเวลาที่สั้นกว่าเดิมมากด้วยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี สารสนเทศอยู่ในรูปของฐานข้อมูลที่ผู้ปฏิบัติงานที่อยู่ในหน่วยงานต่างๆ สามารถเข้าถึงได้มากกว่าเดิมซึ่งผลที่ตามมาคือนักบัญชีในบริษัทหลายแห่งไม่ต้องเสียเวลากับกระบวนการปิดบัญชีเพื่อจัดทำงบการเงินอีกต่อไป ทำให้สามารถใช้เวลาที่เพิ่มมากขึ้นไปในการวิเคราะห์ข้อมูลในงบการเงิน และเตรียมคำอธิบายถึงสาเหตุการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของตัวเลขต่างๆ ในงบการเงินแก่ผู้บริหาร และการที่นักบัญชีทำหน้าที่วางแผนทางการเงินมากขึ้น ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสนใจว่า นักบัญชีที่ปฏิบัติงานในบริษัทขนาดใหญ่ในปัจจุบันต้องรับผิดชอบทำงานประเภทใดบ้างเป็นสัดส่วนเท่าไร แนวโน้มการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของงานเหล่านี้ในอนาคตเป็นอย่างไร และความรู้ทักษะและความสามารถที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานเหล่านั้นมีอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

โครงการวิจัยนี้มุ่งที่จะศึกษาเรื่อง

1. ประเภทของงานและการมีส่วนร่วมในงานต่างๆ ที่นักบัญชีบริหารรับผิดชอบอยู่ในบริษัทขนาดใหญ่ในประเทศไทย
2. แนวโน้มการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของงานต่างๆ ของนักบัญชีบริหารในอนาคตเป็นอย่างไร ระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า
3. ทักษะ ความรู้ และคุณสมบัติที่นักบัญชีบริหารควรมี เพื่อให้สอดคล้องกับแนวโน้มของงานในระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัยนี้ แบ่งได้เป็น 2 ด้าน คือ

ด้านการศึกษา ผลจากงานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสถาบันการศึกษาที่มีการสอนทางด้าน การบัญชี โดยสามารถนำสารสนเทศจากงานวิจัยนี้ไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนทาง การบัญชี เพื่อให้บัณฑิตที่จบการศึกษามีคุณสมบัติความรู้และทักษะต่างๆ ตรงกับที่ทาง บริษัท ต้องการ

ด้านผู้ปฏิบัติงานด้านบัญชี ช่วยให้ นักบัญชีที่ปฏิบัติงานอยู่มีความเข้าใจว่าธุรกิจมีความต้องการและคาดหวังเกี่ยวกับทักษะและคุณสมบัติของนักบัญชีในด้านใดบ้าง ทำให้นักบัญชีสามารถพัฒนาตนเองให้มีทักษะและความรู้ในด้านเหล่านั้นได้

เนื้อหา ส่วนต่อไปของบทความวิจัยนี้จะกล่าวถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ระเบียบวิธีวิจัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อจำกัดของงานวิจัย และบทสรุปและข้อเสนอแนะตามลำดับ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีพบว่าในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาองค์กรทางวิชาชีพการบัญชีได้ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมของธุรกิจอย่างรวดเร็วจึงมีความพยายามที่จะทำให้บุคคลากรในวิชาชีพนี้สามารถตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป และตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้บริหารของบริษัท โดยในช่วงต้นทศวรรษ 1990 ผู้บริหารด้านการเงินในประเทศสหรัฐอเมริกาได้แจ้งแก่ IMA (The Institute of Management Accountants) ว่าผู้ที่เข้าสู่วิชาชีพบัญชีในบริษัทต่างๆ ไม่มีทักษะที่เหมาะสมกับการทำงานและผู้บริหารไม่สามารถรอเป็นเวลานานถึง 12-18 เดือนเพื่อให้นักบัญชีใหม่เหล่านี้ได้เรียนรู้ถึงงานต่างๆ และพัฒนาทักษะเหล่านั้นขึ้นมา ดังนั้น ในปี ค.ศ. 1994 IMA จึงร่วมกับ FEI (The Financial Executive Institute) ได้ทำการสำรวจว่าผู้บริหารของบริษัทคาดหวังอะไรจากนักบัญชีใหม่ที่เริ่มเข้าทำงาน โดยให้ชื่อโครงการวิจัยว่า “What Corporate America Wants in Entry-level

■ บทความวิจัย

การวิเคราะห์การปฏิบัติงานและการสำรวจทักษะที่จำเป็นของนักบัญชีบริหารในบริษัทขนาดใหญ่

Accountants” งานวิจัยนี้แสดงถึงความแตกต่างอย่างมากระหว่างทักษะที่นักบัญชีมีกับทักษะที่บริษัทคาดหวังว่านักบัญชีมี ต่อมา IMA ได้มีการวิจัยต่อเนื่องจากงานวิจัยชิ้นแรกเพื่อปิดช่องว่างของความแตกต่างของทักษะดังกล่าว โดยได้ให้ทุนในการทำการสำรวจอีกโครงการหนึ่งซึ่งมีชื่อว่า “Practice Analysis of Management Accounting” (Siegel and Kulesza, 1996) เพื่อให้ได้ข้อสารสนเทศที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตรทางการบัญชีเพื่อสร้างนักบัญชีที่มีความพร้อมที่ดีขึ้นต่อการทำงาน Practice Analysis หรือการวิเคราะห์การปฏิบัติงานเป็นการเก็บข้อมูลถึงงานทั้งที่นักบัญชีทำในปัจจุบันและที่จะทำในอีก 3-5 ปี ข้างหน้า ผลการสำรวจระบุว่า ความรู้และทักษะที่สำคัญที่สุดแปดอันดับแรกได้แก่ การทำงานงบประมาณ (budgeting) การคิดต้นทุนผลิตภัณฑ์ (product costing) การจัดการสินทรัพย์ (asset management) การทำงานการเงินรวม (consolidated statements) การจัดการเงินทุนหมุนเวียน (working capital management) การจัดการต้นทุนเชิงกลยุทธ์ (strategic cost management) การควบคุมและการประเมินผลการดำเนินงาน (control and performance evaluation) การออกแบบระบบสารสนเทศ (information systems design) นอกจากนี้ยังพบว่านักบัญชีบริหารไม่ได้ทำงานตามลำพัง ดังนั้นนักบัญชีบริหารจึงต้องมีทักษะในการติดต่อสื่อสาร และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ยืดหยุ่น และต้องมีความเข้าใจในขั้นตอนการทำงาน กระบวนการของธุรกิจ และเห็นความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบัญชีและการเงินกับฝ่ายอื่นๆ ในองค์กร

ทางด้านสถาบันวิชาชีพ AICPA ได้โดย The Pre-Professional Competency Task Force ก็ได้มีการออกแบบกรอบแม่บทความสามารถที่สำคัญในการเข้าสู่วิชาชีพบัญชี (Core Competency Framework for Entry into the Accounting Profession) โดยในแม่บทนี้ได้แบ่งความสามารถที่สำคัญออกเป็น 3 กลุ่มคือ

1. ความสามารถในหน้าที่การงาน (Functional Competencies) รวมถึงความสามารถทางด้านเทคนิคด้านบัญชีซึ่งรวมถึง การตัดสินใจ การวิเคราะห์ความเสี่ยง (risk

analysis) การวัดผล (measurement) การรายงาน การวิจัย และเทคโนโลยี

2. ความสามารถส่วนบุคคล (Personal Competencies) ซึ่งได้แก่ บุคลิกภาพในวิชาชีพ (professional demeanor) การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ การเป็นผู้นำ การติดต่อสื่อสาร การบริหารโครงการ และเทคโนโลยี

3. ความสามารถทางด้านมุมมองที่กว้างไกลในวงกว้าง (Broad Business Perspective Competencies) เป็นความรู้ความสามารถเกี่ยวกับบริษัทเอง การประกอบอาชีพ นักบัญชี ได้แก่ การคิดเชิงกลยุทธ์และการวิเคราะห์มุมมองในด้านต่างๆ ได้ครอบคลุมอุตสาหกรรม ด้านธุรกิจระหว่างประเทศ การบริหารทรัพยากร ด้านกฎหมาย ด้านการตลาด และเทคโนโลยี (Foster and Bolt-Lee, 2002)

นอกจากนี้วารสาร The CPA Journal ยังมีการจัดประชุมแสดงความคิดเห็นเพื่อพิจารณาถึงพื้นฐานการศึกษาที่จำเป็นสำหรับผู้ที่จะเป็นนักบัญชี เมื่อปี 2002 (Colson, 2002) ซึ่งประเด็นที่สำคัญอันหนึ่งก็คือการที่การศึกษาทางบัญชีในระดับปริญญาตรีในปัจจุบันนั้นเน้นด้านเทคนิคทางการบัญชีมากเกินไป และได้มีการระบุว่าแนวโน้มในปัจจุบันคือ ในระดับปริญญาตรีควรเน้นที่การศึกษาทั่วไป (General education) และการพัฒนาความสามารถ (Competency development) แล้วไปเน้นการอบรมด้านเทคนิคในระดับปริญญาโท

ส่วนทางด้านประเทศสหราชอาณาจักรในปี ค.ศ. 2001 ก็ได้มีการสำรวจความเห็นของหัวหน้าฝ่ายการเงิน (Chief Financial Officer-CFO) เกี่ยวกับทักษะและคุณสมบัติของนักบัญชี ซึ่งพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญแก่ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมากที่สุด (ร้อยละ 44) รองลงมาคือ ทักษะด้านการติดต่อสื่อสาร (ร้อยละ 24) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจ (ร้อยละ 16) และทักษะความเป็นผู้นำ (ร้อยละ 11) (Howieson, 2003)

การศึกษาถึงความเห็นของนายจ้างของนักบัญชีบริหารรับอนุญาต (CIMA) ต่อทักษะและความสามารถทางวิชาชีพของนักบัญชี พบว่าทักษะทางการสื่อสารเป็นทักษะสำคัญที่สุดสำหรับนักบัญชีบริหารที่ได้รับใบอนุญาตแล้ว

แต่เป็นสิ่งที่นักบัญชีมีอยู่ในระดับที่สูงกว่าระดับ “พอใช้” เพียงเล็กน้อย คือค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 6.35 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน และทักษะที่นักบัญชีได้รับการประเมินว่ามีน้อยที่สุดคือ การมีวิสัยทัศน์ และอาจเป็นไปได้ว่าการขาดคุณสมบัติข้อนี้เองที่ทำให้นักบัญชีที่เพิ่งจบการศึกษาได้ไม่นานเข้าเรียนต่อในโครงการ MBA (Hassall, 1999)

จากการสำรวจความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในสาธารณรัฐไอร์แลนด์ ในด้านการเปลี่ยนแปลงของบทบาทของนักบัญชีในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา พบว่านักบัญชีมีบทบาทในการทำงานแบบในทีมที่ประกอบด้วยสมาชิกจากหลายๆ หน่วยงาน (Cross-functional teams) ด้วยเหตุนี้ทักษะที่สำคัญสำหรับนักบัญชีในการทำงานจึงได้แก่ การติดต่อสื่อสาร การทำงานเป็นทีม ทักษะความเป็นผู้นำและการจัดการ ระบบสารสนเทศ การตัดสินใจ และการให้คำปรึกษา นอกจากนี้ ยังพบว่านักบัญชีใช้เวลามากขึ้นในการวิเคราะห์สารสนเทศ และใช้เวลาในการทำงานบัญชีแบบดั้งเดิมน้อยลง (Meagher, 2001)

จากการทบทวนวรรณกรรมจะเห็นได้ว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาเกี่ยวกับนักบัญชีบริหารเพียง 2 โครงการเท่านั้น ส่วนอีก 4 โครงการศึกษานักบัญชีทั่วไปและผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ในภาพรวมจะเห็นได้ว่ามีการให้ความสำคัญอย่างมากแก่ทักษะทางการติดต่อสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานเป็นทีม ไม่ว่าจะแก่นักบัญชีประเภทใดและไม่ว่าใครจะเป็นผู้ให้ความเห็นก็ตาม

ระเบียบวิธีวิจัย

โครงการนี้ทำการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมงานที่นักบัญชีบริหารทำและแนวโน้มความสำคัญของงานเหล่านั้น ทักษะ ความรู้และคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับนักบัญชี โดยแบบสอบถามนี้สร้างขึ้นมาจากโครงการทบทวนวรรณกรรมและการสัมภาษณ์ผู้จัดการฝ่ายบัญชีจำนวน 5 ท่าน ข้อมูลที่เก็บโดยใช้แบบสอบถามซึ่งแบ่งออกได้เป็น 4 ส่วนด้วยกัน คือ

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามและกิจการ เช่น ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา ประเภทและอายุของธุรกิจในปี 2546 ของกิจการ เป็นต้น

2. ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะ ความรู้และคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับนักบัญชีบริหาร เป็นการวัดระดับของความรู้สำคัญ ทักษะ ความรู้และคุณสมบัติที่นักบัญชีควรมีโดยอาศัยทักษะที่ระบุในการสำรวจของ Siegel and Kulesza (1996) ส่วนหนึ่งและจากกรรณิภาสกร ผู้จัดการฝ่ายบัญชีจำนวน 5 ท่าน อีกส่วนหนึ่งวัดจำนวนทักษะ ความรู้และคุณสมบัติทั้งสิ้น 32 รายการ

3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมงานด้านต่างๆ ของนักบัญชีบริหาร เป็นการวัดความถี่ของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมงานด้านต่างๆ ของนักบัญชีบริหารโดยจัดลำดับเป็น ทุกวัน ทุกเดือน ทุก 3 เดือน และปีละครั้ง และเก็บข้อมูลการมีส่วนร่วมว่าเป็นการทำงานด้วยตนเอง หรือเป็นการสอบทานงานที่ยื่นทำโดยใช้รายการกิจกรรมจาก Siegel and Kulesza (1996) และเสริมด้วยคำแนะนำจากการสัมภาษณ์ รวมเป็นจำนวนกิจกรรมงานทั้งสิ้น 21 กิจกรรม

4. แนวโน้มความสำคัญของกิจกรรมงานในระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า เป็นการเก็บความเห็นของผู้จัดการฝ่ายบัญชีว่า กิจกรรมงานที่สำคัญ 6 อย่างจะมีความสำคัญ จากเดิมเพิ่มขึ้น หรือลดลงในระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า (นับแต่เวลาที่เก็บข้อมูล คือ ปี พ.ศ. 2547)

โดยจะนำแบบสอบถามนี้ไปทดสอบ (pre-test) กับผู้จัดการฝ่ายบัญชีจาก 20 บริษัท ซึ่งไม่ใช่บริษัทที่อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่สนใจศึกษา คือ ผู้จัดการฝ่ายบัญชีของบริษัทขนาดใหญ่ในอุตสาหกรรมการผลิตภายในประเทศ โดยมีกรอบในการสุ่มตัวอย่าง คือ ผู้จัดการฝ่ายบัญชีของบริษัทขนาดใหญ่ในกลุ่มผู้ผลิตสินค้าที่ติดอันดับบริษัทขนาดใหญ่ที่สุด 1,000 อันดับแรกของประเทศไทย (จัดเรียงตามรายได้) ที่จัดทำโดยบริษัท เนชั่น มัลติมีเดีย กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) เมื่อปี พ.ศ. 2543 อันเป็นข้อมูลล่าสุดที่มีอยู่ ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบโดยเลือกรายชื่อที่เป็นอันดับเลขคู่ทั้งหมด ในการส่งครั้งที่ 1 แต่มี

■ บทความวิจัย

การวิเคราะห์การปฏิบัติงานและการสำรวจทักษะที่จำเป็นของนักบัญชีบริหารในบริษัทขนาดใหญ่

แบบสอบถามที่ส่งไม่ถึงผู้รับและที่ถูกส่งคืนเนื่องจากที่อยู่ไม่ถูกต้อง จำนวน 20 ฉบับ จึงมีการสุ่มเพิ่มอีก 48 บริษัท การที่เลือกให้ผู้จัดการฝ่ายบัญชีเป็นผู้ให้ข้อมูลเนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์การปฏิบัติงานและสำรวจทักษะที่จำเป็น ซึ่งมีการเก็บข้อมูลว่ากิจกรรมงานที่นักบัญชีบริหารทำนั้นเมื่อไรบ้าง และต้องใช้ทักษะอะไรในการทำงาน รวมเป็น 548 บริษัท หรือคิดเป็นร้อยละ 54.80 ของจำนวนบริษัททั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นการสรุปคำตอบจากแบบสอบถามโดยแสดง เป็นความถี่ของคำตอบในประเด็นต่างๆ และค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นในหัวข้อต่างๆ และมีการทำการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor analysis) เพื่อจัดกลุ่มของข้อมูลด้วย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

มีผู้ตอบแบบสอบถามกลับมาจำนวน 147 ราย (คิดเป็นร้อยละ 26.8) โดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 64.3) อายุอยู่ในช่วงระหว่าง 36-45 ปี (ร้อยละ 57.1) มีตำแหน่งงานเป็นผู้จัดการฝ่ายบัญชี ถึงร้อยละ 64.4 มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ในสัดส่วนร้อยละ 51.7 มีประสบการณ์ทำงานอยู่ในช่วง 11-20 ปีในสัดส่วนร้อยละ 29.9 โดยจะทำงานอยู่ในกิจการประเภทผลิตสินค้า ขาย ในสัดส่วนที่มากกว่ากิจการประเภทซื้อ-ขายสินค้าและบริการ คือมีสัดส่วนถึงร้อยละ 65.5 และส่วนใหญ่จะอยู่ในกิจการที่มียอดขายสินค้ารวมในปี พ.ศ. 2546 อยู่ระหว่าง 1,000-5,000 ล้านบาท (ร้อยละ 65.7) และทำงานอยู่ในบริษัทที่ไม่ใช่บริษัทในเครือหรือสาขาของบริษัทต่างประเทศ (ร้อยละ 58.6) การรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ (1) ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงาน (2) แนวโน้มความสำคัญของกิจกรรมงาน และ (3) ทักษะความรู้ และคุณสมบัติที่นักบัญชีบริหารควรมี

(1) ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงาน

จากการวิเคราะห์คำตอบจากแบบสอบถามผู้จัดการฝ่ายบัญชี ในประเด็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม

งานด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักบัญชีจำนวน 21 ข้อ โดยให้ผู้ตอบระบุถึงลักษณะการมีส่วนร่วมในงาน ซึ่งจำแนกเป็น การทำงานนั้นด้วยตัวเอง เป็นผู้สอบทาน หรือจ้างสองอย่าง และสอบถามถึงระดับความถี่ในการทำกิจกรรมงานนั้น ซึ่งจำแนกเป็น ทำทุกวัน ทำทุกเดือน ทุก 3 เดือน หรือ ทำปีละครั้ง ผลการสำรวจแสดงดังต่อไปนี้ จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่า กิจกรรมที่นักบัญชีเข้ามามีส่วนร่วมโดยการทำเองเป็นสัดส่วน (ผู้ที่ตอบว่าทำกิจกรรมงานนั้น) ที่มากที่สุดสามอันดับแรก ได้แก่

1. การเป็นที่ปรึกษาให้แก่หน่วยงานอื่นในองค์กร (ร้อยละ 75.2)
 2. การให้ความรู้ในเชิงบัญชีการเงิน และภาษีอากรแก่หน่วยงานอื่นในองค์กร (ร้อยละ 73.4)
 3. การวางแผนกลยุทธ์ในระยะยาว (ร้อยละ 71.7)
- กิจกรรมที่นักบัญชีเข้ามามีส่วนร่วมโดยเป็นผู้ทำการสอบทานเป็นสัดส่วนมากที่สุดห้าอันดับแรก ได้แก่
1. การให้สินเชื่อและการเก็บหนี้ (ร้อยละ 86.2)
 2. การดูแลระบบคอมพิวเตอร์ และการดำเนินงานของส่วนงานคอมพิวเตอร์ (ร้อยละ 84.7)
 3. ระบบบัญชีต้นทุน (ร้อยละ 76.2)
 4. การจัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไรจากลูกค้าและสินค้า (ร้อยละ 72.6)
 5. การรายงานโครงการ (ร้อยละ 64.6)

สำหรับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยทั้งเป็นผู้ทำและผู้สอบทานนั้นมีสัดส่วนค่อนข้างน้อยโดย สามอันดับแรกที่มีสัดส่วนผู้ตอบมากที่สุดได้แก่

1. การดูแลระบบบัญชี การควบคุมภายใน และรายงานทางการเงิน (ร้อยละ 31.7)
2. การจัดการงานด้านบัญชีและการเงิน (ร้อยละ 29.0)
3. การปรับปรุงกระบวนการทำงาน (ร้อยละ 22.0)

ในด้านความถี่ของการทำกิจกรรมงานที่นักบัญชีทำพบว่า กิจกรรมงานที่ทำเองทุกวันที่มีผู้ตอบเป็นสัดส่วนสูงสุดได้แก่ การเป็นที่ปรึกษาแก่หน่วยงานอื่นในองค์กร โดยมีผู้ตอบ 60 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.5 ส่วนกิจกรรมงานที่นักบัญชีทำทุกเดือนที่มีผู้ตอบเป็นสัดส่วนสูงสุดสาม

ตารางที่ 1 ความถี่ และร้อยละของผู้ตอบแยกตามลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมงานด้านต่างๆ ของนักบัญชี

	การมีส่วนร่วมในกิจกรรม			
	ทำเอง	สอบถาม	ทำทั้งสองอย่าง	ผู้ตอบทั้งหมด
1. การจัดการงานด้านบัญชีและการเงิน	20 (13.8%)	83 (57.2%)	42 (29.0%)	145 (100.0%)
2. การดูแลระบบบัญชี การควบคุมภายใน และรายงานทางการเงิน	25 (17.6%)	72 (50.7%)	45 (31.7%)	142 (100.0%)
3. การบริหารทรัพยากรบุคคล	59 (50.9%)	52 (44.8%)	4 (4.3%)	116 (100.0%)
4. การวิเคราะห์เศรษฐกิจและการเงิน	63 (54.8%)	43 (37.2%)	9 (7.8%)	115 (100.0%)
5. การจัดหาแหล่งเงินทุนจากภายนอกองค์กร	39 (47.0%)	42 (50.6%)	2 (2.4%)	83 (100.0%)
6. การเป็นที่ปรึกษาแก่หน่วยงานอื่นในองค์กร	94 (75.2%)	11 (8.6%)	14 (11.2%)	125 (100.0%)
7. การซื้อ การรวบรวม และการถอนการลงทุน	24 (37.5%)	34 (53.1%)	6 (9.4%)	64 (100.0%)
8. การลงทุนโดยวิธีอื่นนอกจากการซื้อ การรวบรวม และการถอนการลงทุนที่ระบุในข้อ 7	22 (42.3%)	29 (55.8%)	1 (1.9%)	52 (100.0%)
9. การให้ความรู้ด้านบัญชีการเงิน และภาษีอากรแก่หน่วยงานอื่นในองค์กร	91 (73.4%)	17 (13.7%)	16 (12.9%)	124 (100.0%)
10. การให้สินเชื่อและการเก็บหนี้	8 (8.5%)	81 (86.2%)	5 (5.3%)	94 (100.0%)
11. การจัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไรจากลูกค้าและสินค้า	22 (20.8%)	77 (72.6%)	7 (6.6%)	106 (100.0%)
12. การดูแลระบบคอมพิวเตอร์ และการดำเนินงานของระบบคอมพิวเตอร์	8 (8.2%)	83 (84.7%)	7 (7.1%)	98 (100.0%)
13. ระบบบัญชีต้นทุน	12 (9.8%)	93 (76.2%)	17 (13.9%)	122 (100.0%)
14. การรายงานโครงการ	22 (22.9%)	62 (64.6%)	12 (12.5%)	96 (100.0%)
15. การวางแผนภาษี	72 (55.0%)	36 (27.5%)	23 (17.6%)	131 (100.0%)

■ บทความวิจัย

การวิเคราะห์การปฏิบัติงานและการสำรวจทักษะที่จำเป็นของนักบัญชีบริหารในบริษัทขนาดใหญ่

ตารางที่ 1 ความถี่ และร้อยละของผู้ตอบแยกตามลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมงานด้านต่างๆ ของนักบัญชี (ต่อ)

	การมีส่วนร่วมในกิจกรรม			
	ทำเอง	สอบทาน	ทำทั้งสองอย่าง	ผู้ตอบทั้งหมด
16. การปรับปรุงกระบวนการทำงาน	74 (56.1%)	29 (22.0%)	29 (22.0%)	132 (100.0%)
17. การวางแผนกลยุทธ์ในระยะยาว	76 (71.7%)	16 (15.1%)	14 (13.2%)	106 (100.0%)
18. ระบบคุณภาพและการควบคุม	31 (33.7%)	46 (50.0%)	15 (16.3%)	92 (100.0%)
19. การจัดทำงบประมาณระยะสั้น	47 (42.0%)	47 (42.0%)	18 (16.1%)	112 (100.0%)
20. การประเมินผลการดำเนินงาน เช่น Balance scorecard และ KPI	51 (48.6%)	35 (33.3%)	19 (18.1%)	105 (100.0%)
21. การจัดทำประมาณการซื้อสินทรัพย์ถาวร	31 (29.0%)	60 (56.2%)	16 (15.0%)	107 (100.0%)

ตารางที่ 2 ความถี่และร้อยละของความเห็นด้านแนวโน้มความสำคัญของกิจกรรมงานในเวลา 5 ปีข้างหน้า

กิจกรรมงาน	ความสำคัญในเวลา 5 ปีข้างหน้า			จำนวนผู้ตอบ
	ลดลง	คงเดิม	เพิ่มขึ้น	
1. การปรับปรุงกระบวนการทำงาน	3 (2.2%)	20 (14.5%)	115 (83.3%)	138 (100.0%)
2. การประเมินผลการดำเนินงาน เช่น Balanced scorecard และ KPI	2 (1.5%)	26 (19.4%)	106 (79.1%)	134 (100.0%)
3. การวางแผนกลยุทธ์ในระยะยาว	2 (1.40%)	30 (21.7%)	106 (76.8%)	138 (100.0%)
4. ระบบคุณภาพและการควบคุม	2 (1.5%)	32 (23.4%)	103 (75.2%)	137 (100.0%)
5. การจัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถ ในการทำกำไรจากลูกค้าและสินค้า	34 (25.8%)	0 (0.0%)	98 (74.2%)	132 (100.0%)
6. การเป็นที่ปรึกษาแก่หน่วยงานอื่นในองค์กร	7 (5.0%)	54 (38.8%)	78 (56.1%)	139 (100.0%)

อันดับแรก ได้แก่ (1) งานระบบบัญชีต้นทุน โดยมีผู้ตอบ 88 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.0 (2) การดูแลระบบบัญชีการควบคุมภายใน และ (3) การรายงานทางการเงิน มีผู้ตอบ 104 ราย คิดเป็นร้อยละ 77.0

กิจกรรมงานที่นักบัญชีมีส่วนร่วมในการทำปีละครั้งที่มีผู้ตอบเป็นสัดส่วนสูงสุดสามอันดับแรกได้แก่ (1) การซื้อการรวบรวมกิจการ และการถอนการลงทุน มีผู้ตอบ 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 59.2 (2) การจัดทำงบประมาณ การซื้อสินทรัพย์ถาวร มีผู้ตอบ 60 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.8 (3) การวางแผนกลยุทธ์ระยะยาว มีผู้ตอบ 52 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.9

(2) แนวโน้มความสำคัญของกิจกรรมงาน

จากการสอบถามผู้จัดการฝ่ายบัญชีของบริษัทขนาดใหญ่ ถึงแนวโน้มความสำคัญในระยะเวลา 5 ปีข้างหน้าของกิจกรรมงานของนักบัญชีบริหารใน 6 ด้าน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเห็นว่ากิจกรรมงานทั้ง 6 กิจกรรม ล้วนมีแนวโน้มความสำคัญของงานเพิ่มขึ้นในระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า โดยมีผู้ตอบว่ากิจกรรมงานที่มีความสำคัญเพิ่มขึ้นในเวลา 5 ปีข้างหน้าตามลำดับความสำคัญดังนี้คือ การปรับปรุงกระบวนการทำงาน (Process Improvement) จำนวน 115 ราย (ร้อยละ 83.3) การประเมินผลการดำเนินงาน เช่น Balance scorecard และ KPI จำนวน 106 ราย (ร้อยละ 79.1) การวางแผนกลยุทธ์ในระยะยาว (Long-term strategic planning) จำนวน 106 ราย (ร้อยละ 76.8) กิจกรรมระบบคุณภาพและการควบคุม (Quality system and control) จำนวน 103 ราย (ร้อยละ 75.2) การจัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการทำกำไร จากลูกค้าและสินค้า (Customer and product profitability) จำนวน 98 ราย (ร้อยละ 74.2) และการเป็นที่ปรึกษาหรือหน่วยงานอื่นในองค์กร (Internal consulting) จำนวน 78 ราย (ร้อยละ 56.1)

“
การที่จะประสบความสำเร็จ
ในการเป็นนักบัญชีบริหารนั้น
ต้องการมากกว่าความรู้
ความเชี่ยวชาญทางบัญชี
ความรู้ทางด้านการธุรกิจ
ที่เกี่ยวข้อง การมีวิสัยทัศน์
ความสนใจในการตัดสินใจ
การแก้ปัญหาและลดความขัดแย้ง
การเป็นผู้นำ ความมีจริยธรรม
และความสามารถให้คำปรึกษา
แก่หน่วยงานอื่น ก็ได้รับการยอมรับ
ว่ามีความสำคัญที่ใกล้เคียงกับ
ความรู้และทักษะด้านการบัญชี

■ บทความวิจัย

การวิเคราะห์การปฏิบัติงานและการสำรวจทักษะที่จำเป็นของนักบัญชีบริหารในบริษัทขนาดใหญ่

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความสำคัญของทักษะ ความรู้ และคุณสมบัติที่นักบัญชีบริหารควรมี 10 อันดับแรก

ทักษะ ความรู้ และคุณสมบัติที่นักบัญชีบริหารควรมี	Mean	SD	N
1. เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล งบกำไรขาดทุนและงบกระแสเงินสด	4.51	.590	146
2. สามารถแปลและวิเคราะห์งบการเงิน	4.50	.578	145
3. ทักษะในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา	4.50	.528	147
4. มีความเข้าใจและสามารถจัดทำงบการเงิน	4.43	.587	145
5. มีความสามารถในการเสนอความคิดและรายงานการเงิน การนำเสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขอย่างเป็นระบบ และสามารถอธิบายเป็นรูปธรรมแบบง่ายๆ และชัดเจน	4.43	.581	147
6. มีความรู้ในหลักการบัญชีและสามารถใช้ได้อย่างถูกต้อง	4.42	.640	147
7. มีจริยธรรมในการทำงาน	4.37	.622	146
8. มีความรู้ในด้านภาษีอากรและสามารถใช้ได้อย่างถูกต้อง	4.24	.734	147
9. รู้จักควบคุมอารมณ์ให้คงที่ยามที่มีปัญหาที่บังงาน เพื่อนร่วมงาน หรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	4.22	.625	147
10. รู้จักการเปิดโลกกว้าง ให้ความสนใจหรือชวนขยายหาความรู้อื่น ที่ใกล้เคียงในสายบริหารธุรกิจประกอบอยู่เสมอ	4.22	.591	147

(3) ทักษะ ความรู้ และคุณสมบัติที่นักบัญชีบริหารควรมี

จากการวิเคราะห์คำตอบที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนความสำคัญของทักษะ ความรู้ และคุณสมบัติของนักบัญชีบริหารทั้งสิ้น 32 รายการ พบว่าระดับความสำคัญของทักษะ ความรู้ และคุณสมบัติที่นักบัญชีบริหารควรมี 10 อันดับแรก เป็นไปตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 3

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่า 7 ใน 10 อันดับแรกของทักษะและความรู้นั้นเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับด้านบัญชีและภาษีอากร อีก 2 อันดับเป็นเรื่องของความรู้จริยธรรม และการควบคุมอารมณ์อีก 1 อันดับเป็นเรื่องของการชวนขยายหาความรู้ทางการบริหารธุรกิจ เนื่องจากคำตอบของทั้ง 32 คำถามนั้นมีปริมาณการที่เราให้ความสนใจเพียง 10 แรก จะทำให้ขาดสาระสำคัญบางส่วนไป จึงจำเป็นต้องทำการลดข้อมูล (data reduction) ด้วยการทำการวิเคราะห์ปัจจัย (factor analysis) เพื่อทำการจำแนกกลุ่มของทักษะและความรู้ต่างๆ โดยทำการหมุนแกนตัวประกอบด้วยวิธี

Varimax ซึ่งทำให้สามารถสรุปได้ว่า ตัวแปรแต่ละตัวจากตัวแปรทั้ง 32 ตัวมีความสัมพันธ์สูงสุดกับส่วนประกอบ (component) ใด ปรากฏว่าได้ 8 ส่วนประกอบหรือปัจจัย ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาตั้งชื่อปัจจัยโดยการพิจารณาเนื้อหาของคำถามในแต่ละปัจจัยว่าแสดงถึงสิ่งใด แล้วหาค่าเฉลี่ยรวมของแต่ละปัจจัยจากค่าเฉลี่ยของคะแนนเฉลี่ยของแต่ละคำถามเพื่อหาว่าปัจจัยทักษะและความรู้ในหมวดใดมีความสำคัญที่สุดดังแสดงในตารางที่ 4

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยของแต่ละทักษะในตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่าผู้จัดการฝ่ายบัญชีและการเงินของไทยให้ความสำคัญแก่ทักษะทั้ง 32 อย่างในระดับมากถึงมากที่สุด (คือมีค่าเฉลี่ยของแต่ละทักษะอยู่ระหว่าง 3.78-4.51) แต่ถ้าพิจารณาหลังการจำแนกกลุ่มแล้วจะเห็นได้ชัดว่า 2 อันดับแรก ยังคงเป็นทักษะด้านบัญชีอยู่ คือ ทักษะในการวิเคราะห์งบการเงิน รายงานทางการเงินต่างๆ และทักษะและความรู้ทางบัญชีและภาษีอากร อันดับที่ 3 คือทักษะ

และความรู้ทางธุรกิจ ซึ่งก็เป็นสิ่งที่มีเหตุผลเนื่องจาก นักบัญชีบริหารมักทำงานในด้านการวิเคราะห์งบการเงิน และรายงานทางการเงินโดยอาศัยความรู้ทางธุรกิจประกอบ ในการวิเคราะห์ด้วย ส่วนทักษะทางด้านการมีวิสัยทัศน์ มีเหตุผล รู้จักแก้ไขปัญหา และมนุษยสัมพันธ์อื่นๆ นั้น อยู่ในอันดับที่รองลงมา (ลำดับที่ 4-6) ส่วนทักษะการใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้องอยู่ในอันดับที่ 7 และ ทักษะในการติดต่อสื่อสารภาษาไทยและภาษาอังกฤษอยู่ใน

ลำดับที่ 6-8 เมื่อเปรียบเทียบกับผลงานวิจัยในอดีตจะ เห็นว่าในภาพรวมมีความคล้ายคลึงกัน แต่เมื่อพิจารณาถึง รายละเอียดจะเห็นได้ว่ามีความแตกต่างจากงานวิจัยของ Hassal และคณะเมื่อปี ค.ศ. 1999 ที่พบว่าการสื่อสาร เป็นทักษะสำคัญที่สุด และแตกต่างจากงานวิจัยของ Howieson (2003) ที่สรุปว่าทักษะด้านเทคโนโลยีเป็นสิ่ง ที่สำคัญที่สุดและรองลงมาคือ ทักษะด้านการติดต่อสื่อสาร

ตารางที่ 4 ผลการจำแนกกลุ่มทักษะ ความรู้ และคุณสมบัติที่นักบัญชีบริหารควรมี

ตัวประกอบที่	ตัวแปรทักษะ ความรู้ และคุณสมบัติที่นักบัญชีบริหารควรมี	Mean
1. ปัจจัยทักษะในการปฏิบัติงาน อย่างมีวิสัยทัศน์ มีเหตุผล รู้จักแก้ไขปัญหา และชวนชวยหาความรู้ Mean ของปัจจัย = 4.15	<ul style="list-style-type: none"> ● ความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงานและการปรับเปลี่ยนระบอบ ● มีวิสัยทัศน์ที่มองไปข้างหน้า มองไปข้างหลัง ● รู้จักการแลกเปลี่ยนความรู้เฉพาะบุคคลในการปฏิบัติงาน ● มีการสนับสนุนเกื้อกูลกัน เป็นเพื่อนในการทำงานร่วมกัน ● รู้จักการฝึกฝนในวิชาเฉพาะ เพื่อให้เกิดการโต้แย้ง ที่เป็นระบบ ● รู้จักควบคุมอารมณ์ หักที่ยามที่มีปัญหาทำงาน เพื่อนร่วมงาน หรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ● มีศิลปะในการลดความขัดแย้ง รู้จักประสานงานและ ความร่วมมือในเรื่องของข้อมูลและเอกสาร ● รู้จักการเปิดโลกกว้าง ให้ความสนใจหรือชวนชวย หาความรู้อื่นที่ใกล้เคียงในสายบริหารธุรกิจประกอบอยู่เสมอ 	<p>4.05</p> <p>4.13</p> <p>4.03</p> <p>4.02</p> <p>4.10</p> <p>4.22</p> <p>4.21</p> <p>4.22</p>
2. ปัจจัยทักษะในการตัดสินใจ การเป็นผู้นำ การให้คำปรึกษาแนะนำในงาน Mean ของปัจจัย = 4.14	<ul style="list-style-type: none"> ● มีความเข้าใจว่าการตัดสินใจในการทำงานวันต่อวัน และการตัดสินใจด้านการบัญชีจะมีผลกระทบต่ออย่างไร ● ทักษะในการฟัง โดยการเป็นนักฟังที่ดี สามารถจับประเด็นได้ในกรณีที่มีข้อขัดแย้งทางความคิด ● ทักษะความเป็นผู้นำ ● มีจริยธรรมในการทำงาน ● มีกุศโลบายในการให้คำปรึกษา ● มีความสามารถในการแนะนำและสอนงานแก่เพื่อนร่วมงาน 	<p>4.01</p> <p>4.01</p> <p>4.01</p> <p>4.01</p> <p>.01</p> <p>4.01</p>
3. ปัจจัยทักษะในการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ Mean ของปัจจัย = 3.84	<ul style="list-style-type: none"> ● ทักษะในการอ่านและเข้าใจเอกสารที่เป็นภาษาอังกฤษ ● ทักษะในการติดต่อสื่อสารโดยการพูดเป็นภาษาอังกฤษ ● ทักษะในการติดต่อสื่อสารโดยการเขียนเป็นภาษาอังกฤษ 	<p>3.93</p> <p>3.78</p> <p>3.82</p>

■ บทความวิจัย

การวิเคราะห์การปฏิบัติงานและการสำรวจทักษะที่จำเป็นของนักบัญชีบริหารในบริษัทขนาดใหญ่

ตารางที่ 4 ผลการจำแนกกลุ่มทักษะ ความรู้ และคุณสมบัติที่นักบัญชีบริหารควรมี (ต่อ)

ตัวประกอบที่	ตัวแปรทักษะ ความรู้ และคุณสมบัติที่นักบัญชีบริหารควรมี	Mean
4. ปัจจัยทักษะความรู้ทางบัญชีและภาษีอากร Mean ของปัจจัย = 4.26	<ul style="list-style-type: none"> มีความเข้าใจและสามารถจัดทำงบการเงิน สามารถทำการปรับปรุงรายการค้างจ่าย จ่ายล่วงหน้า และการปรับปรุงอื่น และทำการปิดบัญชี มีความรู้ในหลักการบัญชีและสามารถใช้ได้อย่างถูกต้อง มีความรู้ในด้านภาษีอากรและสามารถใช้ได้อย่างถูกต้อง 	<p>4.43</p> <p>4.97</p> <p>4.42</p> <p>4.24</p>
5. ปัจจัยทักษะในการวิเคราะห์งบการเงิน รายงานทางการเงินต่างๆ Mean ของปัจจัย = 4.40	<ul style="list-style-type: none"> สามารถแปลและวิเคราะห์งบการเงิน สามารถวัด คำนวณมูลค่าและแสดงรายการ (Measurement, Valuation and Presentation) รายได้เสียค่าใช้จ่าย เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างงบดุล งบกำไรขาดทุน และงบกระแสเงินสด มีความสามารถในการเสนอความคิดเห็นและรายงานการเงิน การนำเสนอปัญหาและแนวทางการแก้ไขอย่างเป็นระบบ และสามารถอธิบายเป็นรูปธรรมแบบง่ายๆ และชัดเจน 	<p>4.50</p> <p>4.20</p> <p>4.51</p> <p>4.43</p>
6. ปัจจัยทักษะความรู้ทางธุรกิจ Mean ของปัจจัย = 4.20	<ul style="list-style-type: none"> มีความคุ้นเคยกับกระบวนการทางธุรกิจ มีความเข้าใจธุรกิจ ทักษะในการวิเคราะห์และแก้ปัญหา 	<p>4.01</p> <p>4.11</p> <p>4.50</p>
7. ปัจจัยทักษะการสื่อสารด้วยภาษาไทย Mean ของปัจจัย = 4.05	<ul style="list-style-type: none"> ทักษะในการติดต่อสื่อสารโดยการพูดเป็นภาษาไทย ทักษะในการติดต่อสื่อสารโดยการเขียนเป็นภาษาอังกฤษ 	<p>4.10</p> <p>4.01</p>
8. ปัจจัยทักษะการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้อง Mean ของปัจจัย = 3.88	<ul style="list-style-type: none"> ทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ในการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางบัญชี ทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ในการใช้ Spreadsheets 	<p>3.80</p> <p>3.97</p>

เมื่อนำปัจจัยทั้งหมดมาจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจะได้อันดับดังนี้

อันดับ	ปัจจัย	Mean
1	ทักษะในการวิเคราะห์งบการเงิน รายงานทางการเงินต่างๆ	4.40
2	ทักษะและความรู้ทางบัญชีและภาษีอากร	4.26
3	ทักษะและความรู้ทางธุรกิจ	4.20
4	ทักษะในการปฏิบัติงานอย่างมีวิสัยทัศน์ มีเหตุผล รู้จักแก้ไขปัญหาและชวนช่วยหาความรู้	4.15
5	ทักษะในการตัดสินใจ การเป็นผู้นำ การให้คำปรึกษาแนะนำในงาน	4.14
6	ทักษะการสื่อสารด้วยภาษาไทย	4.05
7	ทักษะการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้อง	3.88
8	ปัจจัยทักษะการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ	3.84

ข้อจำกัดของงานวิจัย

งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลจากผู้จัดการฝ่ายบัญชีและการเงิน ซึ่งอาจทำให้ทักษะ ความรู้และคุณสมบัติที่นักบัญชีบริหารควรมีนั้นเป็นมุมมองของนักบัญชีเพียงด้านเดียวเท่านั้น ในอนาคตควรมีการเก็บข้อมูลจากมุมมองของผู้บริหารที่ทำงานร่วมกับนักบัญชีด้วยว่าทักษะ ความรู้และคุณสมบัติที่นักบัญชีบริหารควรมีนั้นทักษะ ความรู้และคุณสมบัติที่นักบัญชีบริหารควรมีนั้นได้แก่อะไรบ้างและนักบัญชีในองค์กรของเขามีทักษะ ความรู้และคุณสมบัติเหล่านั้นอยู่ในระดับใด

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานและการสำรวจทักษะที่จำเป็นของนักบัญชีบริหารจะเห็นได้ว่า การที่จะประสบความสำเร็จในการเป็นนักบัญชีบริหารนั้นต้องการมากกว่าความรู้ความเชี่ยวชาญทางการบัญชี เพราะแม้ว่าความรู้และทักษะด้านการบัญชี ภาษาอังกฤษ และการวิเคราะห์ข้อมูลทางการบัญชียังมีความสำคัญอยู่อย่างมากต่อการปฏิบัติงานของนักบัญชีบริหาร แต่ในขณะเดียวกัน ความรู้ทางด้านบริหารธุรกิจที่เกี่ยวข้อง การมีวิสัยทัศน์ ความสามารถในการตัดสินใจ การแก้ปัญหาและวัดความขัดแย้ง ความเป็นผู้นำ ความมีจริยธรรม และความสามารถให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานอื่นก็ได้บอกเราว่ามีความสำคัญที่ใกล้เคียงกับความรู้และทักษะด้านการบัญชี ยิ่งกว่านั้นทักษะและความรู้เหล่านี้เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องใช้ในการทำงานที่มีแนวโน้มว่าจะมีความสำคัญเพิ่มขึ้นในระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า เช่น การปรับปรุงกระบวนการทำงาน การวางแผนกลยุทธ์ในระยะยาว การจัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการกำกับดูแลจากลูกค้าและสินค้า และการเป็นที่ปรึกษาแก่หน่วยงานอื่นในองค์กร เนื่องจากงานเหล่านี้เป็นงานที่ตบแต่งอาศัยความรู้ทางการบริหารและมนุษยสัมพันธ์ ดังนั้นในการเตรียมตัวให้นักบัญชีมีความรู้และทักษะเหล่านี้ สถาบันการศึกษาต่างๆ ควรพัฒนาหลักสูตรในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทให้มีวิชาที่จะ

ช่วยเสริมสร้างทักษะและความรู้ ที่กล่าวมาในระดับที่มากขึ้นด้วย อย่างไรก็ตามการเพิ่มรายวิชาที่สอนในต้นทุกระดับนี้เพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอเพราะเคยมีการตั้งประเด็นคำถามว่าทักษะส่วนบุคคลบางอย่างนั้นสอนให้หรือไม่ เราจึงอาจต้องใช้การให้นักศึกษาทำงานเป็นกลุ่มในวิชาทางการบัญชีหลายๆ วิชาเพื่อช่วยเสริมสร้างเฉพาะทักษะในส่วนนี้ควบคู่ไปกับการพัฒนาหลักสูตร

บรรณานุกรม

- Albretch, W, Steve, W and Sack, R.J. (2001). "The perilous future of a accounting education", *The CPA Journal*, 71(3), 16-23.
- Colson, R.H. (2002). "CPA Journal Educational Forum Anticipates Future", *The CPA Journal*, 72(8), 20-21.
- Foster, S and Bolt-Lee, C. (2002). "New competencies for accounting students", *The CPA Journal*, 72(1), 68-71.
- Hassall, T., Joyce, J., Montano, J.L.A. and Anes, J.A.D. (1999). "Vocational skills and capabilities for management accountants", *Management Accounting*, 77(11), 52-55.
- Howieson, B. (2003). "Accounting practice in the new millennium: Is accounting education ready to meet the change?", *British Accounting Review*, 35(2), 69-104.
- Meagher, M. (2001). "Improving accountancy education: The professionals' perspective", *Accountancy Ireland*, 33(5), 18-20.
- Siegel, G. and Kulesza, C.S. (1996). "The practice analysis of management accounting", *Management Accounting*, 77, 20-24.